

Aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.- beoordeling project Emst-Achterhegge

November 2021

Colofon

Titel

Aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-
beoordeling natuurontwikkeling Emst-
Achterhegge

Opdrachtgever

Provincie Gelderland

Auteurs(s)

Lars Olof Haverkort

Tweede lezer

Erik Mateman

Projectnummer

PGVM0011

Zonder voorafgaande, schriftelijke
toestemming van de opdrachtge-
ver of bureau Ruimtewerk is het
niet toegestaan deze uitgave of
delen ervan te vermenigvuldigen of
op enige wijze openbaar te maken.

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Besluit milieueffectrapportage	4
1.3	Leeswijzer	6
2	Kenmerken van het project	7
2.1	Omvang van het project	7
2.2	De cumulatie met andere projecten	8
2.3	Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen & de productie van afvalstoffen	9
2.4	Verontreiniging en hinder	9
2.5	Risico ongevallen, m.n. gelet op gebruikte stoffen of technologie	10
3	Plaats van het project	11
3.1	Bestaande situatie	11
3.2	Nieuwe situatie met wijzigingsplan Emst-Achterhegge	12
3.3	Gevoelige gebieden in en nabij het projectgebied	12
3.4	Potentiële milieueffecten door plaats van het project	13
4	Kenmerken van potentiële effecten	14
4.1	Archeologie	14
4.2	Bodemkwaliteit	15
4.3	Cultuurhistorie	18
4.4	Landschap	19
4.5	Leefbaarheid tijdens aanleg: hinder voor de omgeving	19
4.6	Lucht(kwaliteit)	20
4.7	Natuur	20
4.8	Water	21
4.9	Samengevat	22
5	Conclusie	23
Bijlagen	24	
Bijlage 1	Bodemonderzoek Emst-Achterhegge (Eco Reest, april 2018)	24
Bijlage 2a	Partijkeuringen grond Emst-Achterhegge (Lieveense, juni 2019)	24
Bijlage 2b	Partijkeuringen grond Emst-Achterhegge (Lieveense, dec. 2020)	24
Bijlage 3	Verkenndend waterbodemonderzoek (Lieveense, december 2020)	24
Bijlage 4	Ecologische quickscan (Ecogroen, oktober 2021)	24
Bijlage 5	Hydrologische analyse (prov. Gelderland, okt. 2020)	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gelderland is een provincie met veel natuur: de Veluwe met bos, hei en zandverstuivingen, de uiterwaarden langs verschillende rivieren en natte natuur bij bijvoorbeeld het Veluwemeer. De provincie Gelderland is verantwoordelijk voor de instandhouding én ontwikkeling van de natuur in Gelderland. Samen met verschillende partners, zoals gemeenten, waterschappen en ook particulieren, werkt de provincie Gelderland aan het beschermen, herstellen en versterken van de natuurgebieden. Een deel van de natuurgebieden in Gelderland valt onder het Gelders Natuurnetwerk (GNN).

Om het Gelders Natuurnetwerk te versterken worden nieuwe natuurgebieden gerealiseerd. Eén van die projecten is Emst-Achterhegge in de gemeente Epe. Het projectgebied Emst-Achterhegge ligt in een overgangsgebied tussen de Veluwe en de IJsselvallei. Het gebied bestaat op dit moment vooral uit grasland en heeft de functie landbouw. De opgave is dit gebied als natuur inrichten om zo een verbinding te creëren tussen de bossen van de Veluwe en vochtige schraallanden en vochtige bossen in de IJsselvallei. Dit maakt het ook voor de kleinere minder mobiele diersoorten mogelijk om nieuwe gebieden te bereiken of in droge of natte tijden andere natuurgebieden te bereiken. Er is door de provincie een inrichtingsplan gemaakt dat er voor moet zorgen dat er hoogwaardige natuurtypen ontstaan. Om de functie natuur planologisch te borgen moet de bestemming gewijzigd worden van landbouw naar natuur. Hiervoor is een wijzigingsplan opgesteld. Bij de vaststelling van een wijzigingsplan moet, op grond van de Wet milieubeheer, het milieubelang goed worden meegewogen. De procedure hiervoor is uitgewerkt in het Besluit milieueffectrapportage.

1.2 Besluit milieueffectrapportage

In het Besluit milieueffectrapportage [Besluit MER] staat benoemd voor welke activiteiten en plannen de milieueffecten in kaart gebracht moeten worden. In de onderdelen C en D van het besluit zijn alle activiteiten opgesomd. Daarnaast wordt vermeld op welke de milieueffecten in beeld gebracht moeten worden. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen verschillende rapportages:

- Een *milieueffectrapportage*. Een milieueffectrapportage wordt opgesteld wanneer er als een gevolg van een activiteit significant negatieve milieueffecten te verwachten zijn. In het Besluit MER worden alle activiteiten waarvan dat op voorhand verwacht wordt benoemd in onderdeel C.
- Een *m.e.r.-beoordeling*. De afkorting m.e.r. staat voor milieueffectrapportage. Een m.e.r.-beoordeling is een beschouwing of een activiteit mogelijk tot significante negatieve milieueffecten leidt. Op basis van een m.e.r.-beoordeling kan besloten worden of er een milieueffectrapportage nodig is. In het Besluit MER worden alle activiteiten waarvan dit beoordeeld moet worden benoemd in onderdeel D (in veel gevallen met een drempelwaarde).

- Een *vormvrije m.e.r.-beoordeling*. Wanneer een activiteit wordt benoemd in onderdeel D van het Besluit MER maar niet voldoet aan een genoemde drempelwaarde, dan dient hiervoor een vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld te worden. Een vormvrije m.e.r.-beoordeling is gelijk aan een m.e.r.-beoordeling, behalve dat kan worden volstaan met minder diepgang.

Op welke manier moeten dan voor het project natuurontwikkeling Emst-Achterhegge de milieueffecten in beeld worden gebracht? Met het project wordt gewerkt aan de transformatie van circa 32 ha landbouwgrond naar natuur. Deze functiewijziging wordt ook vastgelegd in het bestemmingsplan (door vaststelling van een wijzigingsplan door het college van B&W van de gemeente Epe). In onderdeel C van het Besluit MER wordt deze activiteit niet benoemd. In onderdeel D wordt bij D 9 de volgende activiteit beschreven: 'een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan in (o.a.) gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw'. Het project Emst-Achterhegge kan onder deze activiteit worden geschaard, maar voldoet niet aan de genoemde drempelwaarde van 125 ha. Er moet daarom een vormvrije m.e.r.-beoordeling worden opgesteld om het milieubelang goed mee te wegen in de besluitvorming. Voorliggende notitie voorziet hierin. In tabel 1 is voorgaande samengevat.

Voorgeschreven rapportage	Moet volgens het Besluit mer worden opgesteld wanneer:	Activiteit: een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan	Natuurontwikkeling Emst-Achterhegge
Milieueffect-rapportage	Activiteit staat benoemd in onderdeel C	Staat niet benoemd in onderdeel C	Niet van toepassing: de activiteit staat niet benoemd in onderdeel C.
M.e.r.-beoordeling	Activiteit staat benoemd in onderdeel D	De activiteit staat benoemd onder D9: in (o.a.) gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw.	Niet van toepassing: de activiteit in het kader van de natuurontwikkeling Emst-Achterhegge betekent inderdaad een functiewijziging van landbouw naar natuur, maar heeft een oppervlakte van + 32 hectare (onderdeel de drempelwaarde).
Vormvrije m.e.r.-beoordeling	Activiteit staat benoemd in onderdeel D, maar lager dan eventuele drempelwaarde	De activiteit staat benoemd onder D9: in (o.a.) gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging met een oppervlakte van minder dan 125 hectare van water, natuur, recreatie of landbouw	Wel van toepassing.

Tabel 1: activiteiten natuurontwikkeling Emst-Achterhegge afgezet tegen Besluit milieueffectrapportage

Op basis van voorliggende aanmeldingsnotitie wordt door het bevoegde gezag, de gemeente Epe (en op advies van de omgevingsdienst Veluwe IJssel) een zogeheten m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen. Met dat besluit wordt vastgesteld dat significant negatieve milieueffecten kunnen worden uitgesloten óf dat er toch een 'volwaardige' milieueffectrapportage moet worden opgesteld omdat dit niet kan worden uitgesloten.

1.3 Leeswijzer

Ondanks dat de aanmeldingsnotitie vormvrij is wordt aangeraden om deze te structureren conform Bijlage III bij de Europese richtlijn betreffende de milieubeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. Zij schrijven voor dat een beoordeling bestaat uit een beschrijving van de kenmerken van het project (hoofdstuk 2), een beschrijving van de plaats/omgeving van het project (hoofdstuk 3) en de kenmerken van de potentiële effecten op verschillende thema's (hoofdstuk 4). De notitie wordt afgesloten met een conclusie waarin overzichtelijk per thema wordt samengevat of er een (significant) milieueffect wordt verwacht (hoofdstuk 5).

2 Kenmerken van het project

In dit hoofdstuk worden de kenmerken van het project beschreven. Volgens *Bijlage III EU richtlijn milieubeoordeling projecten* dienen hierbij aantal kenmerken in het bijzonder in overweging worden genomen. Dit hoofdstuk is volgens die kenmerken opgebouwd:

- De omvang het project (2.1)
- De cumulatie met andere projecten (2.2)
- Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen (2.3)
- De productie van afvalstoffen (2.3)
- Verontreiniging en hinder (2.4)
- Risico van ongevallen, m.n. gelet op de gebruikte stoffen of technologieën (2.5)

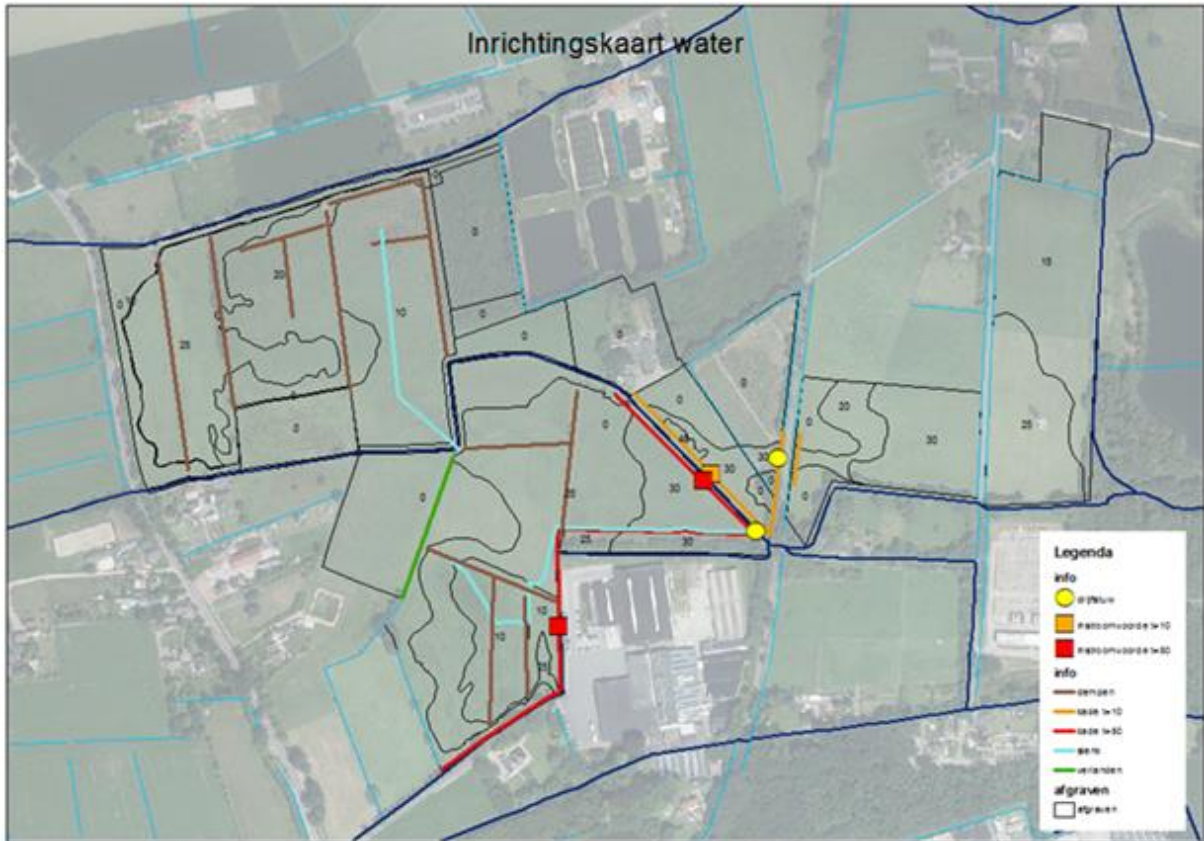
2.1 Omvang van het project

Het projectgebied voor de natuurontwikkeling Emst-Achterhegge heeft een omvang van circa 32 ha. Dat is voor een natuurontwikkelingsproject een redelijk bescheiden omvang; de provincie Gelderland heeft de ambitie om in de periode 2010 – 2025 in totaal 10.500 ha nieuwe natuur te ontwikkelen. De meest ingrijpende maatregel om de natuurontwikkeling Emst-Achterhegge tot stand te brengen is door op verschillende plekken in het projectgebied de toplaag van de bodem af te graven. Hierdoor wordt de bodem ‘verschraald’. Dit betekent dat de voedselrijkdom van de bodem omlaag gaat, om daarmee condities te creëren om de oorspronkelijke plantensoorten (bijv. dotter- of koekoeksbloemen) terug te brengen. Deze soorten hebben tevens lange tijd in het jaar grondwater aan de oppervlakte (kwelwater) nodig om goed te kunnen gedijen. Om de grondwaterstand te verhogen wordt naast verschraling op verschillende plekken in het projectgebied de sloten gedempt. Er

Figuur 1: plankaart inrichtingsplan natuurontwikkeling Emst-Achterhegge

worden geen stuwen gerealiseerd. Dat was in het oorspronkelijke plan wel voorzien, maar omdat het grondwater nu al aan de oppervlakte staat zal deze maatregel niet helpen. Daarom is besloten om het ontwerp te veranderen en de afwatering niet door afgedamde sloten te laten gebeuren, maar rechtstreeks met de helling mee door een aantal ondiepe slenken. In figuur 1 is het inrichtingsplan opgenomen, in figuur 2 het overzicht van de hydrologische maatregelen.

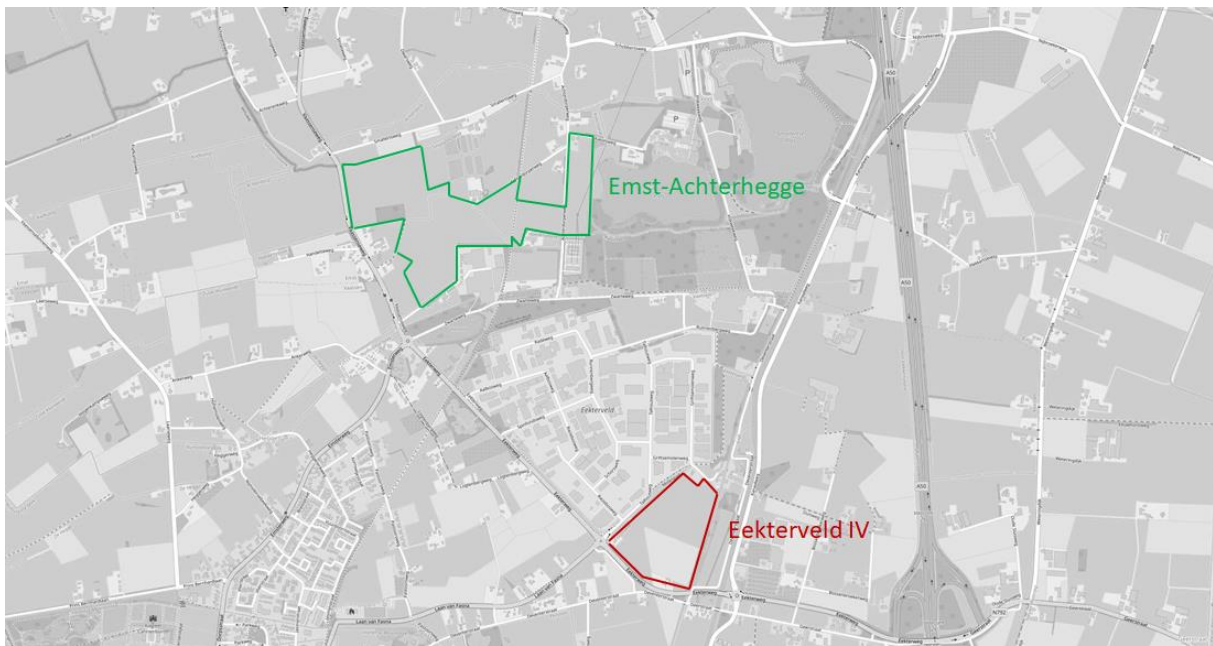

Figuur 2: overzichtskaart hydrologische maatregelen Emst-Achterhegge

Er wordt voor de natuurontwikkeling circa 36.500 m³ grond afgegraven. Een groot deel van de afgegraven grond wordt in het projectgebied of de omgeving verwerkt. Het overige vrijgekomen materiaal wordt afgevoerd.

2.2 De cumulatie met andere projecten

Wanneer we spreken over cumulatie met andere projecten moet er antwoord worden gegeven op de vraag of het effect van de activiteit eventueel versterkt of verergerd wordt door andere activiteiten in de omgeving. In de directe omgeving van het projectgebied (in een omtrek van +/- 1 kilometer) is er één relatief grote ruimtelijke ontwikkeling gaande, namelijk de uitbreiding van het bedrijventerrein Eekterveld met circa 4 hectare (Eekterveld IV). Dit gebeurt op circa 1 kilometer afstand van het projectgebied Emst-Achterhegge. Dit initiatief bevindt zich nog in de fase van de planvorming. In figuur 3 is de locatie van dit initiatief getekend ten opzichte van de natuurontwikkeling van Emst-Achterhegge.

Figuur 3: de locatie van ontwikkeling bedrijventerrein Eekterveld IV t.o.v. Emst-Achterhegge

Het bedrijventerrein voor Eekterveld IV is bedoeld voor activiteiten/bedrijven tot in de milieucategorie 4.1. Bij dergelijke bedrijven dient een afstand aangehouden te worden van 200 meter tot onder andere 'rustig buitengebied'. De afstand van een kilometer is daarmee ruim voldoende. Vanuit de milieuzonering raken de initiatieven elkaar dus niet. Bij potentiële milieueffecten van een bedrijventerrein moet gedacht worden aan effecten door bedrijvigheid (verkeers-aantrekkende werking, geluidsproductie, etcetera). Dit zijn geen effecten die bij een natuurontwikkeling te verwachten zijn. Daarom kan op voorhand uitgesloten worden dat eventuele effecten als een gevolg van de ontwikkeling van het bedrijventerrein en de natuurontwikkeling elkaar zullen versterken; de projecten bevinden zich op grote afstand van elkaar en eventuele effecten zullen van een andere aard zijn.

2.3 Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen & de productie van afvalstoffen

De enige natuurlijke hulpbron die voor de natuurontwikkeling wordt gebruikt is grond. De grond die vrijkomt tijdens de uitvoering van de voorgestelde maatregelen wordt waar mogelijk hergebruikt binnen het gebied. Zowel bij het hergebruik als bij de aan- en afvoer van grond van buitenaf en afvoer vanuit het projectgebied wordt rekening gehouden met de geldende wet- en regelgeving als het gaat om bodemkwaliteit (zie ook paragraaf 4.2). Met het inrichtingsplan wordt er geen functie geïntroduceerd waardoor er in de eindsituatie afvalstoffen zullen ontstaan.

2.4 Verontreiniging en hinder

Bodemverontreiniging eindfase

Door de eindsituatie die ontstaat na de uitvoering van het project (namelijk een gebied met de functie natuur) zal geen verontreiniging van de bodem ontstaan. In deze m.e.r.-beoordeling wordt daarom alleen beoordeeld of er milieueffecten zijn als een gevolg van de reeds aanwezige bodemverontreiniging in het projectgebied.

Bodemverontreiniging aanlegfase

Tijdens de aanlegfase wordt er met de werkzaamheden in de bodem gegraven. Er is uitvoerig onderzoek gedaan naar de milieutechnische kwaliteit van de bodem (zie voor een uitgebreide beschrijving paragraaf 4.2). Uit deze onderzoeken wordt geconcludeerd dat de bodemkwaliteit zodanig is dat deze volgens de landelijke wetgeving hergebruikt kan worden, met uitzondering van delen waar sterk verhoogde gehalten van arseen in de grond voorkomen. Deze verhoogde gehalten hebben, zoals op veel plekken in de regio van Epe, een natuurlijke oorzaak. Dit betekent dat de gebiedseigen grond volgens de landelijke regels niet kan worden hergebruikt binnen de gemeente. De gemeente Epe heeft gebiedspecifiek beleid vastgesteld waarin wordt gewogen welke gehalten aan arseen in de bodem toelaatbaar zijn voor hernieuwde toepassing van de grond. De grond binnen het projectgebied van Emst-Achterhegge blijft binnen die grenzen.

Hinder

Met het inrichtingsplan worden er in de eindsituatie geen hinder-veroorzakende functies geïntroduceerd. Tijdens de aanlegfase van het inrichtingsplan kan tijdelijk geluids- en verkeershinder optreden (zie paragraaf 4.5).

2.5 Risico ongevallen, m.n. gelet op gebruikte stoffen of technologie

Niet van toepassing voor de natuurontwikkeling Emst-Achterhegge.

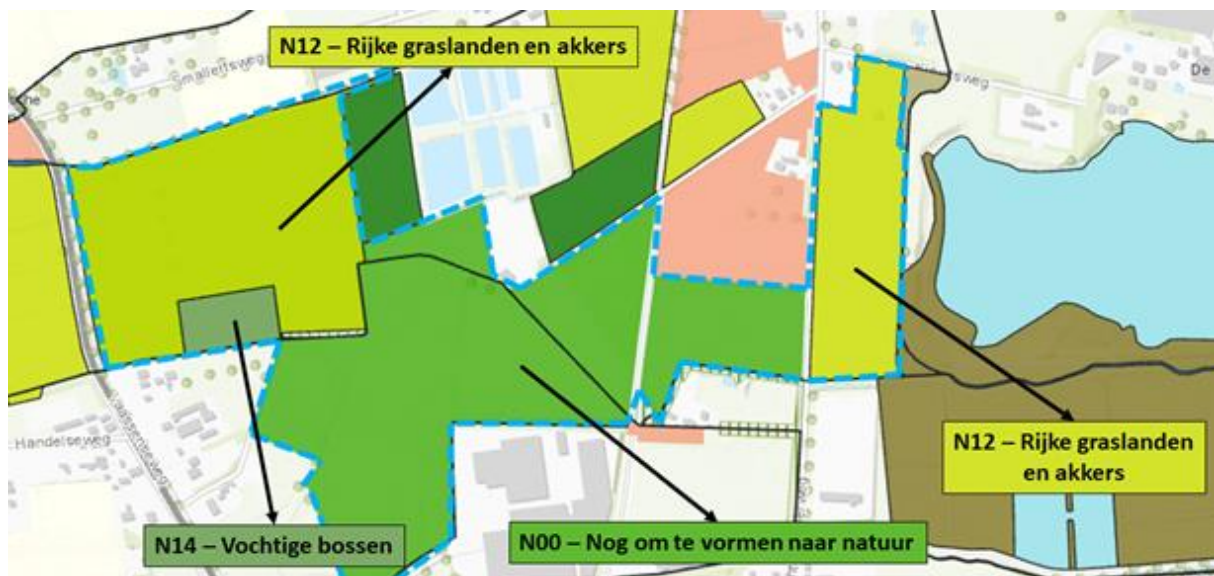
3 Plaats van het project

In dit hoofdstuk wordt de plaats van het project nader beschouwen, daarbij specifiek kijkend naar de huidige functie van het gebied (3.1) en de bestemming van de toekomstige situatie als een gevolg van het wijzigingsplan (3.2). In paragraaf 3.3 wordt bekeken in hoeverre er sprake is van gevoelige gebieden in de omgeving van het initiatief. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een beschouwing van potentiële negatieve milieueffecten als een gevolg van de locatie van het project (3.4).

3.1 Bestaande situatie

Projectgebied

Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van circa 32 hectare. Het volledige gebied heeft in de bestaande situatie volledig de bestemming 'landbouw'. De gronden zijn in eigendom van de provincie Gelderland en het Geldersch Landschap en Kasteelen (GLK). Het gebied bestaat op dit moment overwegend uit grasland, waarvan delen - ondanks dat het planologisch nog bestemd is als agrarisch - al als natuurgebied worden beheerd (rijke graslanden en akkers en vochtige bossen). In figuur 4 is met een blauwe stippellijn de begrenzing van het plangebied weergegeven op een uitsnede van het 'Natuurbeheerplan 2021' van de provincie Gelderland. In dit beheerplan is de huidige 'natuurstatus' beschreven van percelen die onderdeel zijn van het Gelders Natuurnetwerk, zo ook voor Emst-Achterhegge.

Figuur 4: natuurstatus percelen binnen plangebied Emst-Achterhegge (Natuurbeheerplan 2021, prov. Gelderland)

De omgeving van het projectgebied

De omgeving ten westen, noorden oosten van het projectgebied kan (net als het projectgebied zelf) gekenmerkt worden als 'buitengebied'. Direct grenzend aan het gebied zijn een aantal percelen aangeduid als woningen, maar er zijn geen woonkernen in de directe omgeving. Het buitengebied wordt daarnaast veelal

gebruikt voor recreatie (direct ten noorden bevindt zich een gezinspark en ten oosten van het gebied op circa 500 meter is het Wellness-resort de Veluwe bron gevestigd). Ten zuiden van het gebied bevindt zich een bedrijventerrein.

3.2 Nieuwe situatie met wijzigingsplan Emst-Achterhegge

Binnen de bestemming 'Agrarisch' is duurzame natuurontwikkeling en onderhoud niet mogelijk, waardoor er een bestemmingswijziging moet plaatsvinden om de werkzaamheden volgens het inrichtingsplan (figuur 1 en 2) van de provincie Gelderland mogelijk te maken en de verdere transformatie naar natuurgebied planologisch te borgen. Met het wijzigingsplan voor project Emst-Achterhegge krijgt het gehele projectgebied daarom de bestemming natuur (zie ook figuur 5).

Figuur 5: verbeelding nieuwe bestemming projectgebied (met in groen nieuwe bestemming natuur)

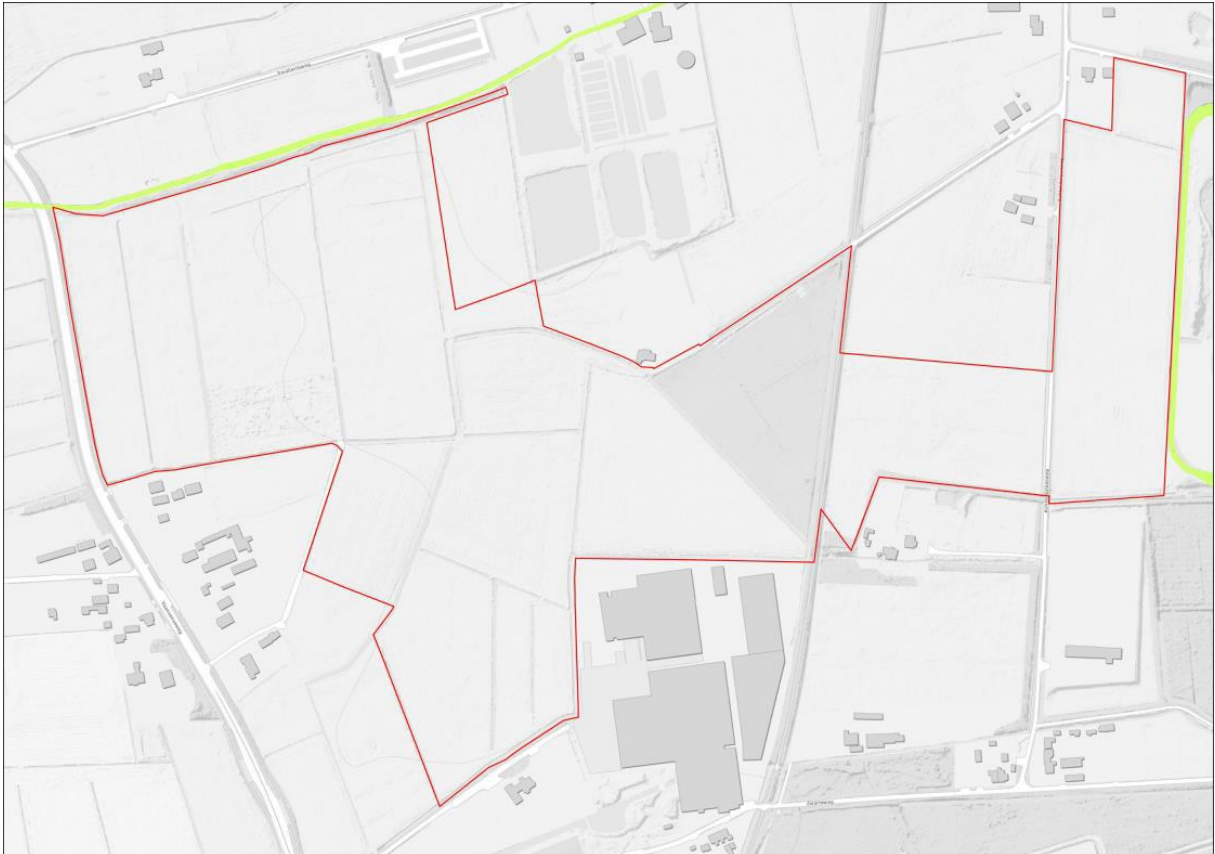
3.3 Gevoelige gebieden in en nabij het projectgebied

Volgens het Besluit milieueffectrapportage kan een gebied om meerdere redenen als gevoelig worden bestempeld en daarom in meer of mindere mate beschermd zijn, bijvoorbeeld gebieden met natuurwaarden, met diepe grondwateren, met monumentale waarden of met specifieke cultuurhistorische landschapswaarden. Voor het projectgebied van Emst-Achterhegge gelden wat dat betreft de volgende zaken:

- Binnen het gebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd worden in het vigerende bestemmingsplan twee landschapstypen met cultuurhistorische waarden beschermd: broekontginningen (in de westelijke helft van het projectgebied) en jonge vochtige heideontginningen (in het oostelijk deel

gebied). Met het inrichtingsplan voor Emst-Achterhegge wordt geen inbreuk gedaan op deze landschapswaarden (nadere toelichting in paragraaf 4.4).

- Het plangebied voor Emst-Achterhegge grenst direct aan Natura 2000-gebied Veluwe (zie figuur 6). Het natura 2000-gebied bestaat hier uit de Smallertsche beek die in directe verbinding staat met de Veluwe (circa 2 tot 2,5 kilometer naar het westen). Het algemene doel van het project Emst-Achterhegge is het versterken van de natuur in de omgeving, wat daarom juist een bijdrage moet leveren aan de kwaliteit van het gevoelige Natura 2000-gebied.

Figuur 6: ligging projectgebied Emst-Achterhegge (rode lijnen) ten opzichte van Smallertsche Beek (groene lijn)

3.4 Potentiële milieueffecten door plaats van het project

Het feit dat de grond in de huidige situatie reeds als natuur worden beheerd is relevant voor de beoordeling van potentiële milieueffecten door het project; de bestaande situatie en nieuwe situatie zullen niet extreem van elkaar verschillen. Daarnaast kan het natuurgebied na de uitvoering van de werkzaamheden in harmonie bestaan naast de andere functies in de omgeving van het gebied (bijv. recreatie, bewoning en het bedrijventerrein). Significante negatieve milieueffecten in relatie tot de plaats van het project zijn daarom niet te verwachten.

4 Kenmerken van potentiële effecten

In dit hoofdstuk worden aan de hand van relevante aspecten (als het gaat om de kwaliteit van het milieu) de potentiële milieueffecten van het project Emst-Achterhegge in kaart gebracht. Dat wordt telkens gedaan door de volgende vragen te stellen:

- Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?
- Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?
- Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

De laatste vraag moet volgens *Bijlage III EU richtlijn milieubeoordeling projecten* beantwoord worden door als er een (negatief) effect is, deze te wegen op aspecten als het ruimtelijk bereik (bijv. de omvang van het gebied of de bevolking die getroffen kan worden), de aard, het grensoverschrijdende karakter, de intensiteit, de waarschijnlijkheid, de verwachte duur/frequentie en/of onomkeerbaarheid.

4.1 Archeologie

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Ja. Met het project Emst-Achterhegge wordt een deel van de bovengrond afgegraven. Waar gegraven wordt bestaat ook de kans dat er archeologische waarden worden aangetroffen.

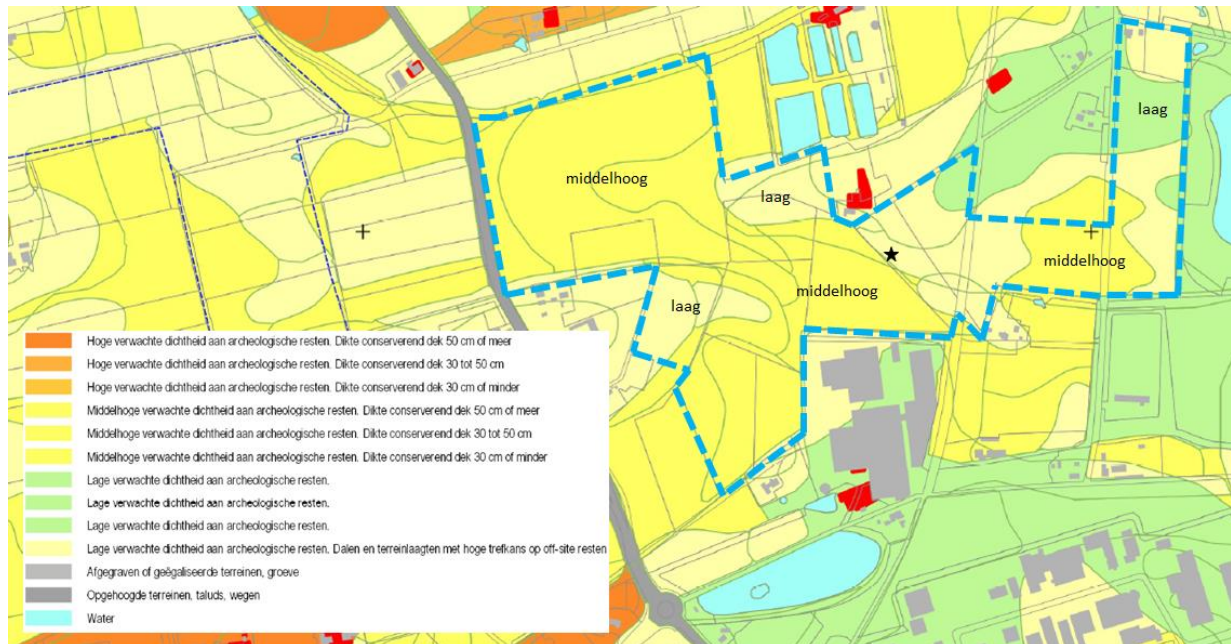
Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

In figuur 7 is een kaart opgenomen met daarin de afgravingsdiktes voor het projectgebied Emst-Achterhegge. Over het algemeen wordt 0,10 tot 0,30 meter afgegraven. Op één plek wordt tot 40 centimeter diepte afgegraven.

Figuur 7: kaart met afgravingsdiktes projectgebied Emst-Achterhegge

Om het effect te beoordelen is inzicht nodig in de kans dat er archeologische vondsten worden gedaan in het projectgebied. In 2021 is de archeologische verwachtingenkaart voor de gemeente Epe geactualiseerd.

Figuur 8: projectgebied Emst-Achterhegge geprojecteerd over archeologische verwachtingenkaart gemeente Epe

Wanneer de begrenzing van het projectgebied over de geactualiseerde archeologische verwachtingenkaart wordt geprojecteerd (zie figuur 8) blijkt dat de archeologische verwachting in het projectgebied uiteenloopt van laag (groen en lichtgeel) tot middelhoog (donkerder geel). Voor het gebied met de middelhoge verwachting geldt volgens de archeologische verwachtingenkaart dat er een conserverende dikte van minimaal 30 tot 50 centimeter te verwachten is. Dit is ook het gebied waar maximaal tot 30 centimeter wordt afgegraven. Op één plek wordt lokaal tot 40 centimeter afgegraven (in figuur 8 aangegeven met een ster). Deze locatie valt in het gebied met een lage verwachte dichtheid aan archeologische resten. Er zijn dus geen negatieve effecten te verwachten.

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten.

4.2 Bodemkwaliteit

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

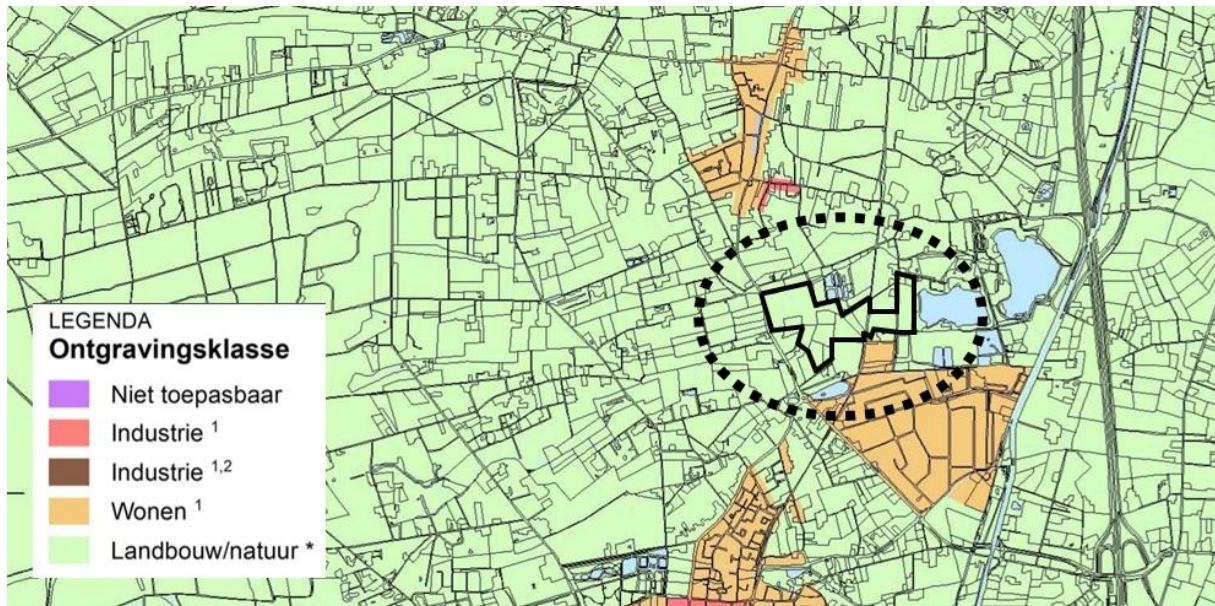
Ja. De belangrijkste maatregel in het kader van het project Emst-Achterhegge is het afgraven van een laag van de bodem. In totaal wordt circa 36.500 m3 grond afgegraven en vervolgens afgevoerd of hergebruikt in het projectgebied / de omgeving.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

Met de ontwikkeling van de natuur worden (vanzelfsprekend) geen nieuwe functies geïntroduceerd die in potentie een negatief effect hebben op de bodemkwaliteit. Daarom moet vooral gekeken worden naar eventuele effecten als een gevolg van het

afgraven en verplaatsen van de grond tijdens de uitvoering. Het potentiële negatieve effect is dat er verontreinigde grond wordt afgegraven en vervolgens elders wordt toegepast. Op basis van de bodemkwaliteitskaart (zie figuur 9) kan worden geconcludeerd dat de bodem in het projectgebied de ontgravingsklasse landbouw/natuur heeft.

Kanttekening die gemaakt moet worden bij deze bodemkwaliteitskaart is dat deze geen inzicht geeft in het gemeentelijke specifieke beleid voor arseen- en PFAS-houdende grond.

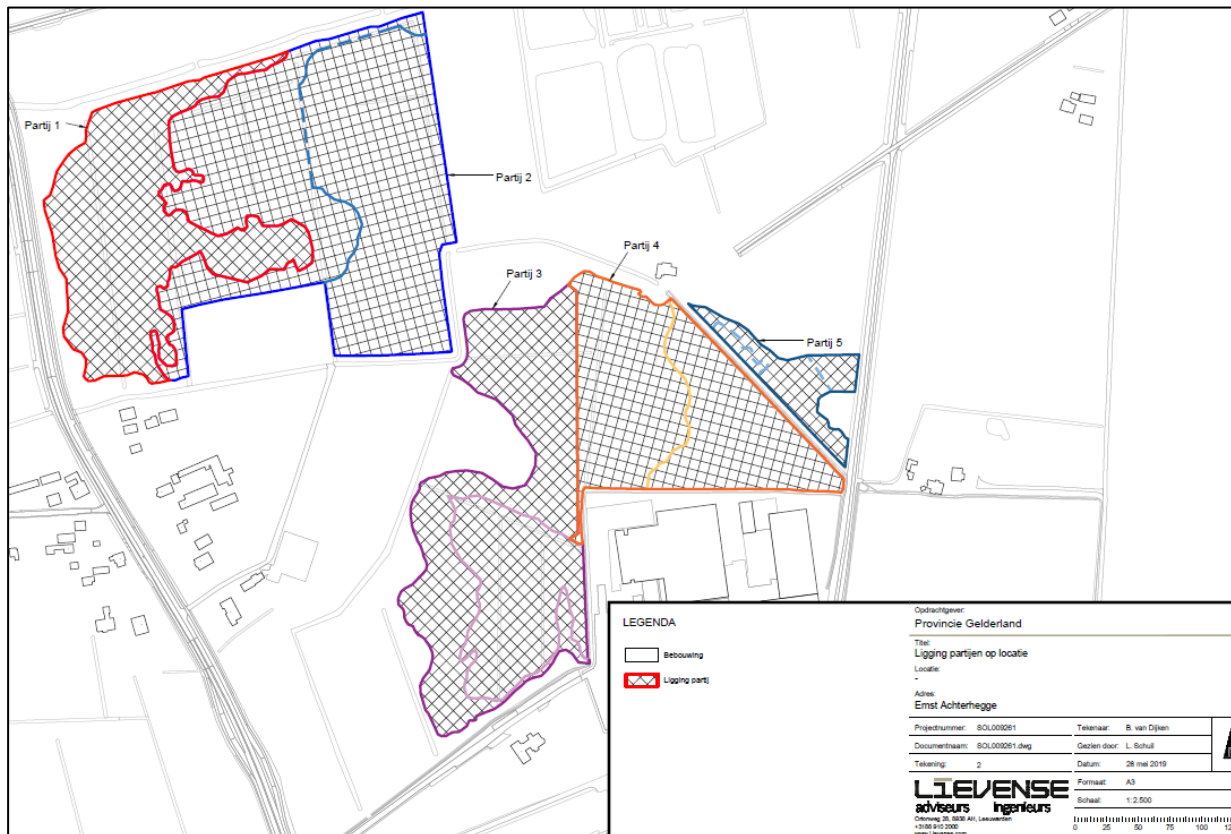
Figuur 9: projectgebied Emst-Achterhegge weergegeven op uitsnede bodemkwaliteitskaart regio Veluwe-IJssel, ontgravingskaart bovengrond traject 0 – 0,5 m.-maaiveld

Arseenhoudende grond

In de gemeente Epe heeft de bodem op veel plekken verhoogde gehalten van arseen. Deze verhoogde gehalten hebben, zoals op veel plekken in de regio van Epe, een natuurlijke oorzaak (het gaat om 'van nature arseenhoudende grond'). Er is mede daarom uitvoerig onderzoek gedaan naar de bodemkwaliteit in het projectgebied. In 2018 een verkennend- en aanvullend bodemonderzoek door Eco Reest (zie bijlage 1), in 2019 en 2020 partijkeuringen van de grond in het kader van het Besluit bodemkwaliteit door Lievense (zie bijlage 2a en 2b) en in 2020 een verkennend waterbodemonderzoek door Lievense (zie bijlage 3).

In het verkennend- en aanvullend bodemonderzoek uit 2018 wordt in de eerste plaats geconcludeerd dat in de bovengrond overschrijdingen van de achtergrondwaarden uit de Wet bodembescherming zijn aangetoond (= licht verontreiniging). Aan de westzijde van het onderzoeksterrein overschrijden de gehalten aan arseen de hergebruiksnormen voor grond vanuit de landelijke 'Regeling bodemkwaliteit' en kan gesproken worden over sterke verontreiniging. Deze conclusie wordt onderschreven door het onderzoek van Lievense in 2019. Conform het Besluit bodemkwaliteit is er

in 2019 door Lieveuse Milieu B.V. een partijkeuring uitgevoerd om de milieuhygiënische kwaliteit vast te stellen en de toepassingsmogelijkheden te bepalen. De partijen zijn tevens onderzocht op arseen. Vijf partijen in het plangebied zijn onderscheiden en onderzocht. De resultaten van de partijkeuring bevestigen de resultaten van het verkennend- en aanvullend onderzoek. De bodemkwaliteitsklasse voor partijen 1 tot en met 3 is op basis van het Besluit bodemkwaliteit vastgesteld als 'niet toepasbaar'. Partij 4 is vastgesteld als 'Industrie'. Partij 5 is vastgesteld als 'wonen'. De locaties van de partijen t.o.v. het plangebied zijn weergegeven in figuur 10.

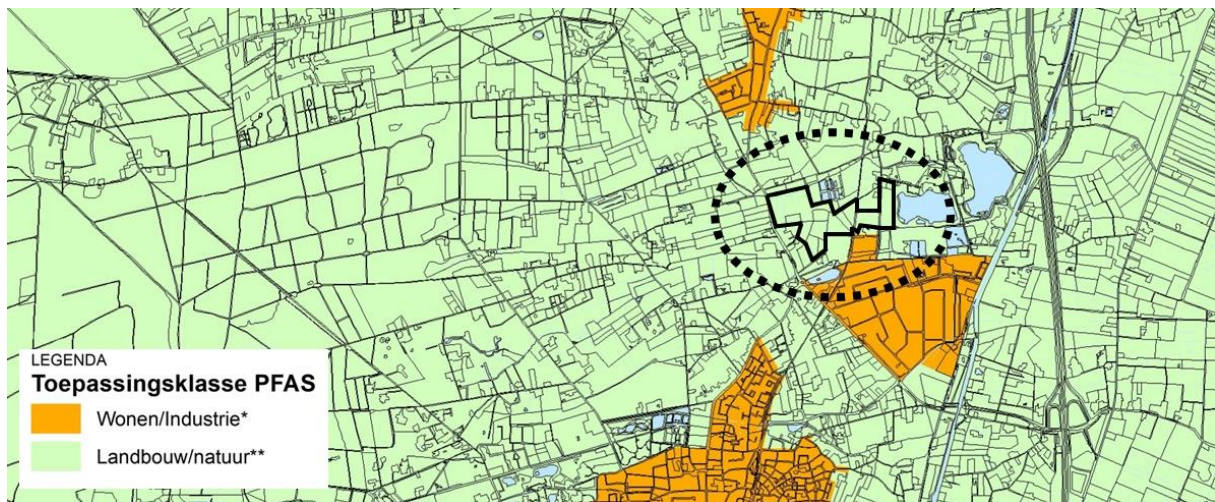

Figuur 10: locaties partijen partijkeuring (Lieveuse, juni 2019 & december 2020)

Dan reist de vraag of de toepassing van deze arseenhoudende grond risico's met zich meebrengt? Die vraag is ook gesteld door (onder andere) de gemeente Epe in het kader van de wijziging van de (regionale) beleidsregels voor hergebruik van arseenhoudende grond. Naar aanleiding daarvan heeft de gemeente Epe (aanvullend op de Nota bodembeheer) specifieke toepassingsnormen voor arseenhoudende grond vastgesteld, daarbij ook de risico's meegewogen. De toepassingsnorm is verhoogd naar 576 mg/kg ds, waarbij bodem die onder deze norm blijft toegepast mag worden op zogeheten 'beekeerdgronden' (waar van nature hoge waarden van arseen voorkomen). Uit de onderzoeken voor Emst-Achterhegge wordt geconcludeerd dat de kwaliteit van de gehele bodem in het gebied voldoet aan deze gemeentelijke toepassingsnorm beekeerdgronden. Dit betekent dat hergebruik van deze vrijkomende gronden in het buitengebied op door de gemeente Epe aangewezen beekeerdgronden mogelijk is.

PFAS-houdende grond

In 2019 en 2020 zijn de voorlopige landelijke achtergrondwaarden voor PFAS-gehalten in de bodem aangepast en voor een aantal toepassings situaties in een oppervlaktewaterlichaam de toepassingswaarden gewijzigd. De gemeente Epe heeft (samen met andere gemeenten in de regio) een bodemkwaliteitskaart PFAS-verbindingen opgesteld. In figuur 11 is het projectgebied voor Emst-Achterhegge weergegeven op een uitsnede van de kaart waarin de bovengrond (0 tot -0,5 meter onder maaiveld) wordt ingedeeld op een toepassingsklasse. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de toepassingsklasse voor de bovengrond voor wat betreft PFAS toepasbaar is voor landbouw/natuur.

Figuur 11: projectgebied Emst-Achterhegge weergegeven op uitsnede bodemkwaliteitskaart PFAS-verbindingen (toepassingskaart bovengrond 0-0,5 m-mv)

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee. Als een gevolg van het initiatief (de eindfase) is er per definitie geen effect. Tijdens de werkzaamheden dient de aannemer zich bij zowel het hergebruik als bij de aan- en afvoer van grond te houden aan de geldende wet- en regelgeving. In dat geval zijn er ook geen negatieve milieueffecten te verwachten tijdens de aanleg.

4.3 Cultuurhistorie

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Deels. Er zijn geen (Rijks)monumentale elementen in het projectgebied van Emst-Achterhegge. Wel worden er op de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Epe een aantal aspecten aangeduid die van belang zijn. Zo liep er vroeger een spoorlijn door het projectgebied, die in het landschap nog steeds zichtbaar is door een fietspad wat over dat traject is aangelegd. Daarnaast staan er in het noordwesten van het gebied waardevolle bomen uit de vooroorlogse tijd.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

Met het inrichtingsplan voor Emst-Achterhegge wordt rekening gehouden met de elementen die worden genoemd op de gemeentelijke waardenkaart; het fietspad dat

de oude trambaan in het landschap markeert blijft behouden, net als de waardevolle bomen.

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee, er zijn geen effecten te verwachten.

4.4 Landschap

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Ja. Het project Emst-Achterhegge betreft een landinrichtingsproject wat logischerwijs ook betekent dat er een effect zal zijn op het bestaande landschap.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

Volgens het bestemmingsplan van de gemeente Epe kunnen er in het gebied waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd twee verschillende cultuurlandschappen worden herkend: broekontginningen (westelijke helft van het projectgebied) en jonge vochtige heideontginningen (oostelijk deel gebied). Het landschap met broekontginningen wordt gekenmerkt door het planmatige grid van de percelen en het natte en open karakter. Het landschap vochtige heideontginningen wordt ook gekenmerkt door het natte en open karakter, het open grasland, herkenbare verkavelingspatronen, rechte ontginningsassen en een verspreide ligging van bebouwing.

Met de nieuwe inrichting van het landschap in het kader van de natuurontwikkeling Emst-Achterhegge bestaan overwegend uit het afgraven van grond. Hierbij blijven bestaande wegen, beken en sprengen in-en aangrenzend aan het projectgebied intact. Dit betekent dat de herkenbare patronen in het gebied (verkavelingspatronen, rechte ontginningsassen, grid) behouden zullen blijven. Met het project blijven tevens het open karakter van het gebied behouden en wordt het natte karakter versterkt.

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee. Er zijn geen negatieve milieueffecten te verwachten.

4.5 Leefbaarheid tijdens aanleg: hinder voor de omgeving

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Ja. Tijdens de aanlegfase van het project zal de omgeving dat vooral merken door de inzet van zwaarder bouwverkeer; de inschatting is dat er in circa 5 maanden tijd ongeveer 3.700 verkeersbewegingen van dumpers benodigd zijn om alle vrijkomende grond te verplaatsen of af te voeren. Daarnaast zullen er in het gebied graafwerkzaamheden worden uitgevoerd, waarbij ook geluid geproduceerd wordt.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

Het exacte effect is afhankelijk van de wijze van uitvoering en bouwlogistiek (bijvoorbeeld de aan- en afvoerroutes van het bouwverkeer). Over het algemeen geldt dat rondom het projectgebied, namelijk het buitengebied van de gemeente Epe, relatief weinig bewoning of andere hindergevoelige functies aanwezig zijn (zie ook hoofdstuk 3) en dat de grote wegen (bijvoorbeeld de A50 op 1,5 kilometer afstand)

dicht in de buurt zijn en dat het bouwverkeer niet door woonkernen hoeft te rijden. Dat betekent dat de omvang van de bevolking die wordt getroffen door de hinder zeer beperkt is. Daarnaast is de verwachte duur van de werkzaamheden (circa 5 maanden) ook relatief beperkt.

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee. Hoewel er door de directe omgeving van het projectgebied hinder zal worden ondervonden door de werkzaamheden, kan niet gesproken worden over zodanige hinder dat er sprake is van een potentieel (negatief) milieueffect.

4.6 Lucht(kwaliteit)

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Deels. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen het effect van het initiatief op de luchtkwaliteit tijdens de aanlegfase en de eindsituatie (dus als de werkzaamheden zijn opgeleverd). Voor de eindsituatie geldt dat er een functiewijziging zal plaats vinden van landbouw naar natuur. Met het nieuwe inrichtingsplan zullen geen bronnen worden geïntroduceerd die zorgen voor uitstoot; er zal eerder een positief effect op de luchtkwaliteit zijn omdat er geen landbouwactiviteiten meer zullen worden uitgevoerd. Een effect tijdens die fase is daarom uitgesloten. Tijdens de aanlegfase zal er door bouwverkeer en materiaal tijdelijk wel uitstoot zijn.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

Een eventueel effect op de luchtkwaliteit in de omgeving is dus alleen van tijdelijke aard en als een gevolg van de werkzaamheden. De uitvoering duurt circa 5 maanden. Het tijdelijke effect op de luchtkwaliteit is lokaal (niet grens-overschrijdend) en er is lokaal slechts beperkt en verspreid bewoning (gevoelige functie) aanwezig waarop de tijdelijke verslechtering een effect kan hebben. Een andere functie die gevoelig is voor een (tijdelijke) verslechtering van de luchtkwaliteit is natuur. In paragraaf 4.7 over het effect op de natuur wordt dit apart beschouwen.

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee. Hoewel er tijdens de aanlegfase tijdelijk een verhoogde uitstoot zal zijn door bouwverkeer en dus een effect zal zijn op de luchtkwaliteit, kan dit effect door het lokale en tijdelijke karakter niet als een potentieel significant (negatief) milieueffect worden bestempeld.

4.7 Natuur

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Ja. Met het inrichtingsplan in het kader van het project natuurontwikkeling Emst-Achterhegge krijgt de natuur in het gebied (vanzelfsprekend) een kwaliteitsimpuls. Voor de eindsituatie geldt dat op voorhand dus dat als een gevolg van het initiatief een positief effect zal optreden t.a.v. de natuur en natuurwaarden. Voor deze vormvrije m.e.r.-beoordeling is daarom met name het effect tijdens de uitvoering van belang, waarbij natuurwaarden mogelijk verstoord worden door de werkzaamheden.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

Door Ecogroen is een ecologische quickscan uitgevoerd waarin is gekeken naar effecten van werkzaamheden op beschermde natuurwaarden in het gebied (zie bijlage 4). Daaruit blijkt dat er in het gebied een aantal beschermde soorten voorkomen, namelijk de beekprik (& beekpriklarven), de sleedoornpage, de wezel en algemeen voorkomende broedvogels (roodborst, zwarte kraai, merel, vink, etc.). Het inrichtingsplan is zodanig opgesteld dat negatieve effecten zoveel mogelijk worden voorkomen (zo zal een negatief effect op het leefgebied van de sleedoornpage worden voorkomen door op die locaties niet te plagen). Daarnaast wordt gewerkt volgens de voorwaarden van een ontheffing Wet natuurbescherming die door de provincie Gelderland is verleend, waarin is voorgeschreven dat er buiten specifieke periodes gewerkt dient te worden en er vervangend leefgebied gerealiseerd moet worden. Enige negatieve effecten op de soorten in het gebied worden hiermee zoveel mogelijk voorkomen.

Als een gevolg van de werkzaamheden zal er tijdelijk een verhoogde uitstoot van stikstof ontstaan. In het kader van de Wet natuurbescherming worden door de provincie potentiële effecten op beschermde natuurgebieden als een gevolg van stikstofdepositie gewogen. Sinds 1 juli 2021 geldt dat niet langer nodig is om effecten inzichtelijk te maken voor bouw- en aanlegwerkzaamheden (zoals ook bij project Emst-Achterhegge). In een eerder stadium is al wel een Aerius-berekening uitgevoerd om de bepalen in hoeverre er als een gevolg van de werkzaamheden stikstofdepositie plaats vindt: die bedraagt 0,02 mol/ha/jaar op het natuurgebied Veluwe, en is daarmee zeer beperkt. Ook hiervoor geldt dat het effect slechts tijdelijk en lokaal zal zijn.

Is er sprake van een potentieel significant (negatief) milieueffect?

Nee. Er zijn geen significant negatieve milieueffecten te verwachten.

4.8 Water

Is het aspect relevant voor het project Emst-Achterhegge?

Ja. In het inrichtingsplan worden diverse maatregelen genomen die een effect hebben op de waterhuishouding in het gebied, zoals het dempen van watergangen, afgraven van de bovengrond en het graven van slenken.

Zo ja, wat is het effect van het project op het aspect?

De maatregelen ten aanzien van de waterhuishouding zijn er allemaal op gericht om de condities in het gebied optimaal te maken voor natuurontwikkeling. Een mogelijk (negatief) effect zou kunnen zijn dat er lokaal ook buiten het projectgebied overlast ontstaat door wisselende (grond)waterstanden.

Er is voor het project Emst-Achterhegge een hydrologische analyse uitgevoerd (zie bijlage 5). Om de nul-situatie van de grondwaterstanden in beeld te brengen zijn er verspreid over het gebied peilbuizen geplaatst. De peilbuizen in het

natuurontwikkelingsgebied laten zien dat de grondwaterstand in de winter nu al aan het maaiveld staat. De huidige sloten kunnen dit niet voorkomen. In het oorspronkelijke plan was het opstuwen van deze sloten voorzien. Omdat het grondwater nu al aan maaiveld staat zal deze maatregel niet helpen. Daarom is besloten om het ontwerp te veranderen en de afwatering niet door afgedamde sloten te laten gebeuren maar rechtstreeks met de helling mee door ondiepe slenken. Overtollig regenwater wordt hierdoor meteen afgevoerd. Omdat het maaiveld wordt verlaagd zal de grondwaterstand in de natste periode van het jaar dalen ten opzichte van de huidige situatie. De grondwaterstand stijgt nu tot aan maaiveld en na inrichting zal dit ook gebeuren alleen is het maaiveld dan 20-30 cm lager in de natste delen van het gebied. Daarom worden er geen effecten op de grondwaterstand buiten het inrichtingsgebied verwacht.

Gaat het om een significant (negatief) milieueffect?

Nee. Er zijn geen significant negatieve milieueffecten te verwachten.

4.9 Samengevat

Over het algemeen geldt dat er als een gevolg van het project Emst-Achterhegge in de eindsituatie geen negatieve milieueffecten te verwachten zijn. Eventuele negatieve effecten zijn er alleen tijdens de aanlegfase, en dan specifiek op luchtkwaliteit, natuur en hinder/overlast. Dit zijn effecten die zowel in omvang (vooral lokaal) en tijd (gedurende de uitvoering van 5 maanden) zodanig beperkt zijn, dat er geen potentiële significante negatieve milieueffecten te verwachten zijn.

In onderstaande tabel is per - in dit hoofdstuk besproken - thema samengevat in hoeverre er als een gevolg van het initiatief voor project Emst-Achterhegge significante negatieve milieueffecten te verwachten zijn.

§	Aspect	Conclusie
4.1	Archeologie	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.2	Bodem	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.3	Cultuurhistorie	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.4	Landschap	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.5	Leefbaarheid (tijdens uitvoering)	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.6	Luchtkwaliteit	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.7	Natuur	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht
4.8	Water	Geen (significant) negatief milieueffect verwacht

5 Conclusie

Op basis van de bevindingen in deze aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling kan worden geconcludeerd dat er geen significante negatieve milieueffecten te verwachten zijn als een gevolg van de bestemmingswijziging van landbouw naar natuur in het kader van het project natuurontwikkeling Emst-Achterhegge.

Bijlagen

Bijlage 1 – Bodemonderzoek Emst-Achterhegge (Eco Reest, april 2018)

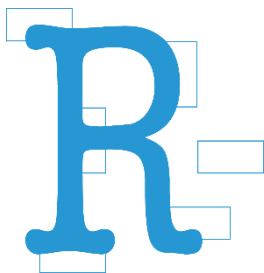
Bijlage 2a – Partijkeuringen grond Emst-Achterhegge (Lieveense, juni 2019)

Bijlage 2b – Partijkeuringen grond Emst-Achterhegge (Lieveense, dec. 2020)

Bijlage 3 – Verkennend waterbodemonderzoek (Lieveense, december 2020)

Bijlage 4 – Ecologische quickscan (Ecogroen, oktober 2021)

Bijlage 5 – Hydrologische analyse (prov. Gelderland, okt. 2020)

bureau Ruimtewerk

Thorbeckegracht 39

8011 VN Zwolle

t 038 425 43 21

f 038 425 43 28

KvK Zwolle 05063418

info@bureauruimtewerk.nl